

VLAAMSE REGERING

MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE GOEDKEURING VAN HET
PROVINCIAAL RUIMTELIJK UITVOERINGSPLAN "RETENTIEBEKKEN OP
DE ITTERBEEK TE LIER EN PUTTE", VAN DE PROVINCIE ANTWERPEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, INNOVATIE,
MEDIA EN RUIMTELIJKE ORDENING

Gelet op het decreet van 18 mei 1999 houdende de
organisatie van de ruimtelijke ordening, inzonderheid
artikel 46, §§ 1 en 2;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 23
september 1997 houdende definitieve vaststelling van het
Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, bekrachtigd bij het
decreet van 17 december 1997, wat de bindende bepalingen
betreft;

Gelet op het koninklijk besluit van 5 augustus 1976
houdende vaststelling van het gewestplan Mechelen;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 3 juli
2002 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de
Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 10 juli 2001 houdende
goedkeuring van het ruimtelijk structuurplan voor de
provincie Antwerpen;

Gelet op het ministerieel besluit van 2 juli 2002 houdende
advies over het ontwerp van provinciaal ruimtelijk
uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en
Putte", volgens hetwelk het plan in overeenstemming is met
het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;

Gelet op het besluit van de provincieraad van 25 april 2002
houdende voorlopige vaststelling van het ontwerp van

provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte";

Gelet op de begin- en einddatum van het openbaar onderzoek, met name respectievelijk 17 mei 2002 en 15 juli 2002;

Gelet op de tijdens het openbaar onderzoek ingediende bezwaarschriften;

Gelet op het advies van de Commissie voor de Ruimtelijke Ordening voor de Provincie Antwerpen, gegeven op 27 september 2002;

Gelet op het besluit van de provincieraad van 28 november 2002 houdende definitieve vaststelling van het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte";

Overwegende dat twee onteigeningsplannen bij het ruimtelijk uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte" zijn bijgevoegd die de realisatie van het retentiebekken mogelijk maken;

Overwegende dat het voormelde besluit van de provincieraad het advies volgt van de Provinciale Commissie van advies voor de ruimtelijke ordening of het gemotiveerd weerlegt; dat dit resulteert in een aantal kleine planaanpassingen;

Overwegende dat deze planaanpassingen er niet toe leiden dat het plan niet meer in overeenstemming is met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen;

B E S L U I T

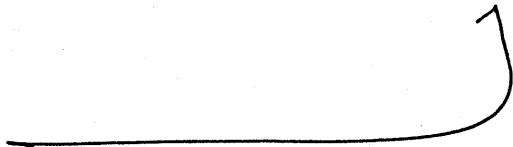
Artikel 1. Het bijgaand provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte" genaamd, van de provincie Antwerpen, bestaande uit een verordenend grafisch plan, de bijhorende verordenende stedenbouwkundige voorschriften, een plan met de bestaande toestand, een plan met de juridische toestand, een begeleidende nota, een memorie van toelichting en de bijhorende onteigeningsplannen Gemeente Putte en Stad Lier, wordt goedgekeurd.

Art. 2. Het algemeen nut vordert de inbezitneming van de percelen aangeduid op de onteigeningsplannen Gemeente Putte en Stad Lier.

Art. 3. Aan de provincie Antwerpen wordt machtiging tot onteigenen verleend voor de percelen aangeduid op de onteigeningsplannen Gemeente Putte en Stad Lier.

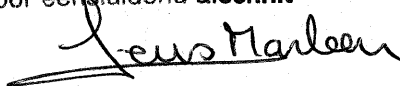
Brussel, 22 JAN 2003

De Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie,
Media en Ruimtelijke Ordening

Dirk VAN MECHELEN

Voor eensluidend afschrift

Leus Marleen
assistent

VLAAMSE REGERING

MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE MACTIGING TOT TOEPASSING VAN DE SPOEDPROCEDURE OMTRENT DE UITVOERING VAN DE ONTEIGENINGSPLANNEN "GEMEENTE PUTTE" EN "STAD LIER" BIJ HET PROVINCIAAL RUIMTELIJK STRUCTUURPLAN "RETENTIEBEKKEN OP DE ITTERBEEK TE LIER EN PUTTE", VAN DE PROVINCIE ANTWERPEN

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIEN EN BEGROTING, RUIMTELIJKE ORDENING, WETENSCHAPPEN EN TECHNOLOGISCHE INNOVATIE

Gelet op de wet van 26 juli 1962 betreffende de rechtspleging bij dringende omstandigheden inzake onteigeningen ten algemene nutte, inzonderheid op artikel 5;

Gelet op het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, inzonderheid op artikel 73;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering;

Gelet op het ministerieel besluit van 22 januari 2003, houdende goedkeuring van het provinciaal ruimtelijk structuurplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte", van de provincie Antwerpen;

Gelet op de beslissingen van de provincieraad van Antwerpen van 25 april 2002 en 28 november 2002 houdende vraag tot toepassing van de rechtspleging bij dringende omstandigheden inzake onteigeningen ten algemene nutte;

Overwegende dat de voormelde provincieraadsbeslissingen de toepassing van de spoedprocedure verantwoord door het streven om de werken voor de retentiezone zo spoedig mogelijk te kunnen laten starten;

Overwegende dat de voormelde provincieraadsbeslissingen als motivering tevens aangeven dat de aanleg van de retentiezone tot doel heeft een oplossing te bieden voor de wateroverlast ingevolge de regelmatige overstromingen van de Itterbeek, en dat de veiligheid van de regio en de gemoedsrust van de inwoners erbij gebaat zijn dat de retentiezone zo vlug mogelijk wordt gerealiseerd;

Overwegende dat het om deze redenen noodzakelijk is dat de gevraagde spoedprocedure ten algemene nutte op voormeld perceel kan worden toegepast;

B E S L U I T:

Artikel 1. Het algemeen nut vordert de onmiddellijke inbezitneming van de inkomsten aangegeven op de bij ministerieel besluit van 22 januari 2003 goedgekeurde onteigeningsplannen gemeente Putte en stad Lier, die behoren bij het provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan "Retentiebekken op de Itterbeek te Lier en Putte", van de provincie Antwerpen.

Art. 2. Aan de provincie Antwerpen wordt machtiging tot onteigenen verleend met mogelijke toepassing van de rechtspleging bij hoogdringende omstandigheden inzake onteigeningen voor algemeen nut, zoals bepaald in artikel 5 van de wet van 26 juli 1962.

Brussel, 25 SEP 2003

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Ruimtelijke Ordening, Wetenschappen
en Technologische Innovatie

Voor eensluidend afschrift

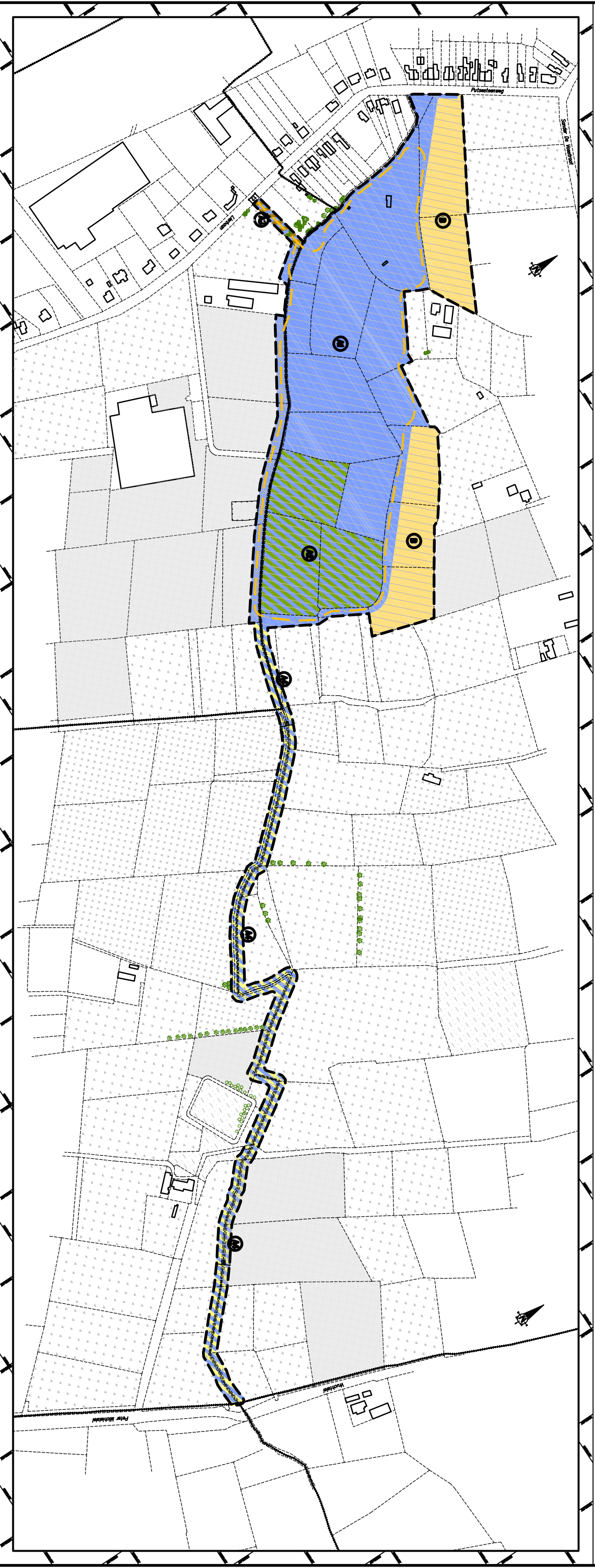
Leus Marleen
assistent

Dirk VAN MECHELEN

ONTWORPEN TOESTAND
SCHAL: 1 / 5 000

- LEGENDE**
- ..... GEMEENTEGRENS
  - GRENZ RIJPE
  - PERCEELSGRENS
  - == WATERLOOP
  - A1. ZONE VOOR WATERBERGING
  - A2. ZONE VOOR WATERBERGING MET BEHOUD VAN DE BESTAANDE BOSSTRUCTUUR
  - A3. ZONE VOOR WATERBERGING IN FUNCTIE VAN LANDSCHAPPELIJKE AANLEG
  - A4. ZONE VOOR WATERBERGING MET HERSTEL VAN DE BEEMVALLEN
  - B. AGRARISCHE ZONE IN FUNCTIE VAN LANDSCHAPSBEHOUW

PROVINCIE ANTWERPEN

Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan Retentiezone Itterbeek te Lier - Putte

Stedenbouwkundige voorschriften

12_117\RAP\ra_voorschriften_b.doc

Gezien en definitief aangenomen door de provincieraad van
28 november 2002

De provinciegriffier

De voorzitter

Danny Toelen

Guido Van den Bogaert

Provincie Antwerpen
Dienst Ruimtelijke Planning en Mobiliteit
Koningin Elisabethlei 22
B-2018 Antwerpen

Belgroma nv
Mechelen, oktober 2002

A1. ZONE VOOR WATERBERGING

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 Zone voor waterberging

Het betreft een gebied waarbinnen een retentiezone dient te worden gerealiseerd in functie van de waterbeheersing in het bekken van de Itterbeek met de bedoeling overstromingen te voorkomen.

1.2 Bestemming

Aanleg van een retentiebekken met aanhorigheden noodzakelijk voor het optimaal beheersen van de afvoer van de Itterbeek en met respect voor de natuurlijke en ecologische kwaliteiten van de omgeving.

1.3 Bijzondere bepalingen

Binnen dit gebied geldt als uitgangspunt het realiseren van de noodzakelijke bergingscapaciteit. Deze basisdoelstelling dient gerealiseerd te worden volgens de principes van natuurtechnische¹ milieubouw².

2 Inrichtingsvoorschriften

2.1 Reliëf

Bij het realiseren van uitgravingen zal er steeds over gewaakt worden dat er geen bruuske landschappelijke overgangen ontstaan. De keuze van hellingsgraden, dijkhoogtes etc. zal in het teken staan oeverbeheer volgens de principes van natuurtechnische milieubouw en het verhogen van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten. Bij de uitgravingen worden deelzones zodanig aangelegd dat er permanent water aanwezig blijft in functie van het realiseren van vochtige biotopen³ en overgangszones.

De loop van de beek kan, in functie van de doelstellingen van waterbeheersing, waterbergend vermogen en ecologische aspecten worden aangepast.

De aanleg van terreinverhogingen en dijken wordt tot het minimum beperkt waarbij strakke taluds worden vermeden.

---

¹ Onder **natuurtechniek** worden de handelingen verstaan, die gericht zijn op het creëren, herstellen, ontwikkelen of handhaven van de levensvoorwaarden voor de inheemse flora, fauna en hun levensgemeenschappen in hun onderlinge samenhang.

² Onder **milieubouw** wordt het creëren van geschikte uitgangssituaties in functie van natuurlijke fauna en flora verstaan.

³ Een **biotoop** is een ruimtelijk min of meer homogeen gebied met van de omgeving afwijkende levensomstandigheden, bewoond door een bepaalde levensgemeenschap.

2.2 Beplanting

Binnen de zone voor waterberging zal openheid overheersen. Bestaande bomenrijen, die dienen geroid te worden, moeten worden vervangen door een rijbeplanting bestaande uit streekeigen hoogstammige bomen.

2.3 Technische constructies

Technische constructies, zoals onder andere knijpconstructies, stuwen, noodoverlaten, etc. in functie van waterbeheersing zijn toegelaten.

2.4 Bebouwing

De bebouwing dient te worden beperkt tot kleinschalige constructies in functie van natuurobservatie, met name een vogelkijkhut. De constructie dient te worden opgericht in hout. De maximale oppervlakte bedraagt 20m². Voorts dient het bouwvolume en de architectuur geïntegreerd te worden in de landschappelijke aanleg van de retentiezone.

Andere vormen van bebouwing zijn niet toegelaten binnen deze zone.

2.5 Ontsluiting in functie van beheer en recreatief medegebruik

Binnen de zone voor waterberging is een rondweg in functie van het beheer van de zone met mogelijkheden voor recreatief medegebruik toegestaan. De weg is op het bestemmingsplan aangeduid door middel van een aslijn. Het definitieve tracé zal worden vastgelegd in het inrichtingsplan dat opgemaakt wordt bij de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning. Het tracé kan enigszins afwijken van de voorgestelde aslijn zonder evenwel het principe van een pad rondom het gebied met verschillende zichtassen te schaden.

Bij de samenstelling van de verhardingsmaterialen zal de waterdoorlaatbaarheid en de visuele impact een belangrijk toetsingscriterium zijn. De verhardingen worden tot het strikt noodzakelijke beperkt.

De breedte van het pad wordt beperkt tot maximaal 4m. In functie van het realiseren van een eventueel keerpunt en/of van het recreatief medegebruik kan plaatselijk een verbreding in de verharding worden voorzien.

2.6 Verhardingen

Met uitzondering van de rondweg is de aanleg van verhardingen en paden niet toegestaan binnen deze zone.

Mogelijke aanpassingswerken aan de Putsesteenweg zijn echter wel toegestaan.

3 Beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen

Om vergunningen voor werken binnen het gebied op een adequate manier te kunnen beoordelen is het noodzakelijk dat de waterloopbeheerder duidelijk maakt op welke manier de werken kaderen binnen een natuurvriendelijke aanleg. De keuze van eventuele beplantingen, reliëfwijzigingen, etc. zullen worden beoordeeld vanuit de doelstellingen betreffende landschappelijke inpassing, het realiseren van natuurlijke meerwaarden en waterbeheersing. Om antwoord te geven op deze criteria zal de waterloopbeheerder zijn dossier voldoende uitgebreid opmaken en de nodige motivaties toevoegen waarbij aangetoond wordt dat aan de verschillende kwaliteitscriteria wordt voldaan.

Er zal voor het gebied een beheersplan worden uitgewerkt door de waterloopbeheerder waarbij het behoud van bergingscapaciteit als uitgangspunt dient en waarbij gestreefd wordt naar een evenwichtige ontwikkeling van de natuurwaarden.

Deze beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen zijn eveneens van toepassing voor de zones A2, zone voor waterberging met behoud van de bestaande bosstructuur, en A3, zone voor waterberging in functie van landschappelijke aanleg.

A2. ZONE VOOR WATERBERGING MET BEHOUD VAN DE BESTAANDE BOSSTRUCTUUR

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 Behoud van de bestaande bosstructuur

Het betreft een binnen de zone voor waterberging aanwezig relictbos met belangrijke natuurlijke kwaliteiten, in het bijzonder door zijn historisch karakter en de aanwezigheid van grotendeels onaangetaste bodem (oerbodem).

1.2 Bestemming

Het relictbos maakt mede deel uit van de zone voor waterberging. Deze functie wordt aangevuld met het behoud van de bestaande bosstructuren in functie van het bewaren en bestendigen van de aanwezige natuurwaarden. Enkel werken in functie van het bosbeheer ten dienste van de natuurwaarden zijn toegelaten.

1.3 Bijzondere bepalingen

In functie van het versterken van de eigenheid van dit relictbos is het verwijderen van niet inheemse bomen en/of beplanting die niet eigen zijn aan de historische bosstructuur toegelaten.

2 Inrichtingsvoorschriften

De zone heeft geen verdere inrichting en dient eerder geconserveerd te worden. Het aanleggen van verhardingen en paden alsook het oprichten van gebouwen en het aanbrengen van reliëfwijzigingen zijn niet toegelaten.

3 Beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen

In functie van het behoud en de versterking van de natuurwaarden binnen dit relictbos zal door de waterloopbeheerder of door een door haar aangestelde vereniging die tot doel heeft de natuur te beschermen, een beheersplan worden opgemaakt waarin de uit te voeren beheerswerkzaamheden worden vastgelegd. De menselijke ingrepen dienen hierbij beperkt te worden. De toegankelijkheid van het bos zal tevens deel uitmaken van dit beheersplan teneinde een degradatie door betreding te vermijden.

De beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen kaderen binnen de voorschriften die vooropgesteld zijn in zone A1, zone voor waterberging.

A3. ZONE VOOR WATERBERGING IN FUNCTIE VAN LANDSCHAPPELIJKE AANLEG

1 Bestemmingsomschrijving

1.1 Landschappelijke aanleg

In functie van het onderhoud en het toegankelijk maken van de rondweg voor passieve recreatie is de aanleg van een toegang noodzakelijk. Deze dient echter landschappelijk te worden ingekleed.

1.2 Bestemming

Bepanting en aanleg in functie van het landschappelijk integreren en accentueren van de toegangsweg.

2 Inrichtingsvoorschriften

2.1 Reliëf

Binnen deze zone worden geen reliëfwijzigingen toegestaan.

2.2 Beplanting

De zone zal voorzien worden van een streekeigen beplanting die enerzijds een buffering vormt ten opzichte van het woonlint en het landbouwgebied en anderzijds een baken vormt in het landschap die de aanwezigheid van de toegang beklemtoont.

2.3 Bebouwing

Binnen deze zone is geen enkele vorm van bebouwing toegelaten.

2.4 Toegangsweg in functie van beheer en recreatief medegebruik

Een toegangsweg in functie van het beheer van de zone met mogelijkheden voor recreatief medegebruik is toegestaan. De weg is op het bestemmingsplan aangeduid door middel van een aslijn. Het definitieve tracé zal worden vastgelegd in het inrichtingsplan dat opgemaakt wordt bij de aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning. Het tracé kan enigszins afwijken van de voorgestelde aslijn, maar dient recht op recht aan te sluiten op de rondweg.

Bij de samenstelling van de verhardingsmaterialen zal de waterdoorlaatbaarheid en de visuele impact een belangrijk toetsingscriterium zijn. De verhardingen worden tot het strikt noodzakelijke beperkt.

De breedte van de weg wordt beperkt tot maximaal 4m.

2.5 Verhardingen

Met uitzondering van de toegangsweg met bijhorende afwerking is het aanleggen van verhardingen niet toegestaan binnen deze zone.

3   Beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen

De beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen zijn vervat in de voorschriften van zone A1, zone voor waterberging.

A4. ZONE VOOR WATERBERGING MET HERSTEL VAN DE BEEKVALLEI

1 Bestemmingsvoorschriften

De zone van de Itterbeek stroomopwaarts het retentiebekken dient te worden ingericht in functie van een optimale waterbeheersing teneinde de capaciteit van het retentiebekken op een adequate manier te kunnen benutten.

2 Inrichtingsvoorschriften

2.1 Beekoevers

In functie van het verhogen van de bergingscapaciteit en het versterken van de natuurwaarde kunnen binnen de zone natuurtechnische oevers, plasbermen⁴, paaiplaatsen⁵ etc. worden aangelegd waarbij de meandering van de beek wordt versterkt.

2.2 Reliëf

Enkel in functie van de aanleg van plasbermen zijn reliëfwijzigingen toegestaan.

2.3 Beplanting

Vanuit landschappelijk oogpunt wordt een rijbeplanting bestaande uit streekeigen hoogstammige bomen langsheen de beek toegelaten.

2.4 Bebouwing

Binnen deze zone is geen enkele vorm van bebouwing toegelaten.

2.5 Verhardingen

Het aanleggen van verhardingen is niet toegestaan binnen deze zone.

---

⁴ Een **plasberm** is een natte of vochtige strook met een flauw oplopend of horizontaal profiel in ondiep water, langs één of beide zijden van de waterloop. In deze strook kan aquatische vegetatie tot ontwikkeling komen.

⁵ Een **paaiplaats** is een voortplantingsplaats van vissen. Voor bepaalde vissoorten in zoet water zijn dit vegetatierijke en ondiepe plaatsen.

3   Beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen

Alvorens over te gaan tot de herinrichting van delen van het beekprofiel dient door de waterloopbeheerder een visie te worden opgemaakt van de volledige zone waarin een beeld wordt gecreëerd van de toekomstig wenselijke ontwikkelingen. Dit wensbeeld kan dan op gefaseerde wijze worden uitgevoerd.

Bij het uitvoeren van onderhouds- en beheerswerken aan de beek zal steeds de natuurtechnische aanleg en natuurvriendelijk onderhoud vooropstaan.

B. AGRARISCHE ZONE IN FUNCTIE VAN LANDSCHAPS- BEHOUD

1 Bestemmingsomschrijving

Het betreft een aantal weilanden die bepalend zijn voor de openheid vanuit het gebied. Het behoud van de landschappelijke kwaliteiten van deze weilanden staat voorop.

2 Inrichtingsvoorschriften

2.1 Reliëf

Binnen deze zone zijn reliëfwijzigingen niet toegestaan.

2.2 Beplanting

De weilanden dienen als weiland of hooiland in stand gehouden te worden.

2.4 Bebouwing

Enkel de oprichting van schuilhokken voor grazende dieren is toegestaan. Een schuilhok is een eenvoudige constructies met één zijde grotendeels of volledig open en ten allen tijde met eenvoudige middelen volledig verwijderbaar. De constructies wordt opgericht in hout. De maximale oppervlakte bedraagt 21 m² en de nokhoogte van het schuilhok is beperkt tot 3m.

2.5 Verhardingen

Met uitzondering van mogelijke aanpassingswerken aan de Putsesteenweg is de aanleg van verhardingen en paden niet toegestaan binnen deze zone.

3 Beleidsvoorschriften en beheersmaatregelen

In functie van de realisatie van de doelstellingen kunnen beheersovereenkomsten worden afgesloten met de gebruikers en/of de eigenaars van deze percelen teneinde het behoud van de openheid van het gebied te kunnen garanderen evenals de aanwezig kwaliteiten van deze graslanden.

PROVINCIE ANTWERPEN

Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan

Retentiezone Itterbeek te Lier - Putte

Memorie van Toelichting

Bijlage:

Verslag van de plenaire vergadering dd. 05 maart 2002
Schriftelijke adviezen op het voorontwerp
Motivering aangaande de geformuleerde opmerkingen

12_117\RAP\ra_mem_toel_b.doc

Gezien en definitief aangenomen door de provincieraad van
28 november 2002

De provinciegriffier

De voorzitter

Danny Toelen

Guido Van den Bogaert

Provincie Antwerpen
Dienst Ruimtelijke Planning en Mobiliteit
Koningin Elisabethlei 22
B-2018 Antwerpen

Belgroma nv
Mechelen, oktober 2002

Inhoudsopgave

1	Aanleiding.....	4
1.1	Algemeen kader van het PRUP	4
1.2	Onderdelen van het PRUP	4
1.3	Motivering van het PRUP	5
1.4	Onderwerp van het PRUP	5
2	Algemene situering van het PRUP.....	7
2.1	Ligging	7
2.2	Ruimtelijke situering	8
2.3	Hydrologische situering.....	10
3	Situering van het PRUP binnen de planningscontext.....	14
3.1	Juridische documenten	14
3.1.1	Gewestplan.....	14
3.1.2	Andere regelgeving	15
3.2	Beleidsdocumenten.....	15
3.2.1	Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.....	15
3.2.2	Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen.....	15
3.2.3	Gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen	19
4	Visievorming	20
4.1	Concepten	21
4.2	Planconcept.....	23
4.2.1	Ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers	23
4.2.2	Potenties bieden naar zacht recreatief medegebruik	26
4.2.3	Inplanting uitgaande van bestaande natuurelementen	27
5	Begrenzing en bestemmingen van het PRUP	30
5.1	Begrenzing van het PRUP	30
5.2	Bestemmingen van het PRUP.....	32
6	Procesverloop.....	33

Lijst van figuren

Figuur 1: Situering PRUP in een ruimere omgeving	7
Figuur 2: Situering van het PRUP op de topografische kaart	8
Figuur 3: Situering van het PRUP op de bodemkaart	8
Figuur 4: Situering van het PRUP op de biologische waarderingkaart	9
Figuur 5: Situering van het PRUP op de kadasterkaart	9
Figuur 6: Stroomgebied van de Itterbeek: Knelpuntenanalyse op basis van de hydrodynamische studie	10
Figuur 7: Stroomgebied van de Itterbeek: Duurzame maatregelen voor een geïntegreerd waterlopenbeheer	11
Figuur 8: Overstromingsgebied	11
Figuur 9: Uittreksel uit het gewestplan - Mechelen (bij KB van 5 augustus 1976)	14
Figuur 10: Synthese gewenste ruimtelijke structuur	16
Figuur 11: RSPA deelruimte Antwerpse fragmenten	16
Figuur 12: Uittreksel uit de selectie secundaire wegen	18
Figuur 13: Schets oeverprofiel van de retentiezone/pad/weiland	23
Figuur 14: Geesterstroomkanaal links in 1988 net na de aanleg van de plasberm en in 1989 rechts	24
Figuur 15: Schets principe plas- en drasbermen	25
Figuur 16: Situering zichtassen	27
Figuur 17: Inplanting bestaande natuurelementen	28
Figuur 18: Inplanting natuurlijke elementen	29

1 Aanleiding

1.1 Algemeen kader van het PRUP

Naar aanleiding van het ruimtelijk structuurplan van de provincie Antwerpen dat definitief werd vastgesteld door de provincieraad op 25 januari 2001 en op 10 juli 2001 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd, maakt de provincie, in uitvoering van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening, provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP) op.

Na het opstellen van het ruimtelijk structuurplan voor de provincie Antwerpen (RSPA) wordt vanaf 2002 het accent gelegd op de uitvoering van dit plan.

Aangezien de natuur haar overstromingsgebieden en valleien terugneemt (zoals tijdens het noodweer in september 1998), is het pure noodzaak om het beleid inzake ruimtelijke ordening in correlatie met adequate ruimings-, onderhouds- en herstellingswerken aan de waterlopen af te stemmen op de recentste ontwikkelingen inzake integraal waterbeheer.

1.2 Onderdelen van het PRUP

Artikel 38 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de ruimtelijke ordening bepaalt de inhoud van een ruimtelijk uitvoeringsplan, met name:

- een grafisch plan dat aangeeft voor welk gebied of welke gebieden het plan van toepassing is.
- de erbij horende stedenbouwkundige voorschriften inzake de bestemming, de inrichting en/of het beheer.
- een weergave van de feitelijke en juridische toestand.
- de relatie met het ruimtelijk structuurplan of de ruimtelijke structuurplannen waarvan het een uitvoering is.
- in voorkomend geval, een zo mogelijk limitatieve opgave van de voorschriften die strijdig zijn met het ruimtelijk uitvoeringsplan en die opgeheven worden.

1.3 Motivering van het PRUP

Het PRUP is in de eerste plaats een actie uit de bindende bepalingen van het RSPA. Bepaling nr. 63 geeft de provincie de mogelijkheid om in overleg met het Vlaams Gewest de bovenlokale wacht- en retentiebekkens alsook de overstromingsgebieden af te bakenen in ruimtelijke uitvoeringsplannen in zoverre deze niet van Vlaams niveau zijn. In het jaarprogramma ruimtelijke ordening 2002, goedgekeurd door de bestendige deputatie van de provincie Antwerpen en gekoppeld aan de goedkeuring van de begroting 2002 door de provincieraad, is de opmaak van een PRUP voor de retentiezone langs de Itterbeek te Lier en Putte als prioriteit geselecteerd. De opmaak van het PRUP kadert binnen de vooropgestelde visie van de gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur, waartoe het fysisch systeem (en dus ook het watersysteem) uitdrukkelijk behoort.¹

Het concept van het PRUP past tevens in het in opmaak zijnde strategisch gebiedsgericht plan voor het stedelijk netwerk Lier-Aarschot. Deze actie is in het RSPA als bindende bepaling nr. 35 opgenomen en maakt eveneens deel uit van het jaarprogramma van de provincie. In het kader van de opmaak van dit PRUP wordt bijkomend een ruimtelijke concept geformuleerd dat een natuurlijke binding mogelijk maakt dat bij de opmaak van het RSPA en het GRS Lier onbekend was.

Het ruimtelijk uitvoeringsplan heeft betrekking op de aanleg van een retentiebekken langsheen de Itterbeek. De Itterbeek mondt uit in de Grote Nete. Het stroomgebied strekt zich uit over het grondgebied van Duffel, Koningshooikt, Putte en Beerzel. De uitgestrektheid van het stroomgebied verklaart dat het studiegebied ruimtelijk een bovenlokale betekenis kan vervullen. In dit kader wordt de Itterbeek geselecteerd als een waterloop categorie 2, die beheerd wordt door de provincie Antwerpen en de afvoer garandeert van het hemelwater uit grote delen van de stroomopwaarts gelegen gemeenten Lier, Putte en Berlaar. Bovendien heeft de Itterbeek een bufferende functie ten aanzien van de stroomafwaarts gelegen Nete, waardoor de kans op overstromingen in Lier en Duffel verminderd wordt.

1.4 Onderwerp van het PRUP

Het onderwerp van het PRUP is het aanleggen van een retentiebekken langsheen de Itterbeek te Lier en Putte.

Een retentiebekken (ook retentiegebied of bergingspolder) is een gebied dat een structureel onderdeel is van het watersysteem en bedoeld om voldoende bergingscapaciteit te creëren. Retentiezones zijn door terreinverhogingen omgeven gebieden die via een lokale verlaging met de waterloop in verbinding staan. Bij een verwachte hoge afvoergolf kan een retentiezone ingezet worden om de afvoerpiek af te vlakken. De retentiezone stroomt dan vol met water, waardoor de waterstanden benedenstrooms niet of minder zullen stijgen. Dit effect op de benedenstroomse waterstand treedt op totdat

---

¹ RSPA, p. 36

het retentiebekken volgelopen is. Het effect is een afvlakking van de afvoergolf.

De retentiezone dient het stroomafwaarts gesitueerde woongebied (Koningshooikt) te beschermen tegen overstromingen en is gesitueerd net stroomopwaarts van het probleemgebied. De locatiekeuze voor de retentiezone kan door volgende aspecten gemotiveerd worden:

- de hydrografische en hydraulische studie, uitgevoerd voor het ganse bekken van de Itterbeek, heeft uitgewezen dat deze locatie zich situeert binnen het natuurlijk overstromingsgebied.
- de locatie is gelegen in agrarisch gebied waarbij geen bebouwing wordt gehinderd.
- vanuit topografisch oogpunt is het grondverzet op deze locatie beperkt.

Het PRUP dient een kader te scheppen dat:

- enerzijds de juridische mogelijkheid creëert om een beheerstechnische oplossing voor de waterproblematiek uit te werken, met name het aanleggen van een retentiebekken;
- anderzijds de randvoorwaarden weergeeft opdat de aanleg zou gebeuren op een landschappelijk en ecologisch verantwoorde wijze, eventueel aangevuld met mogelijkheden voor recreatief medegebruik.

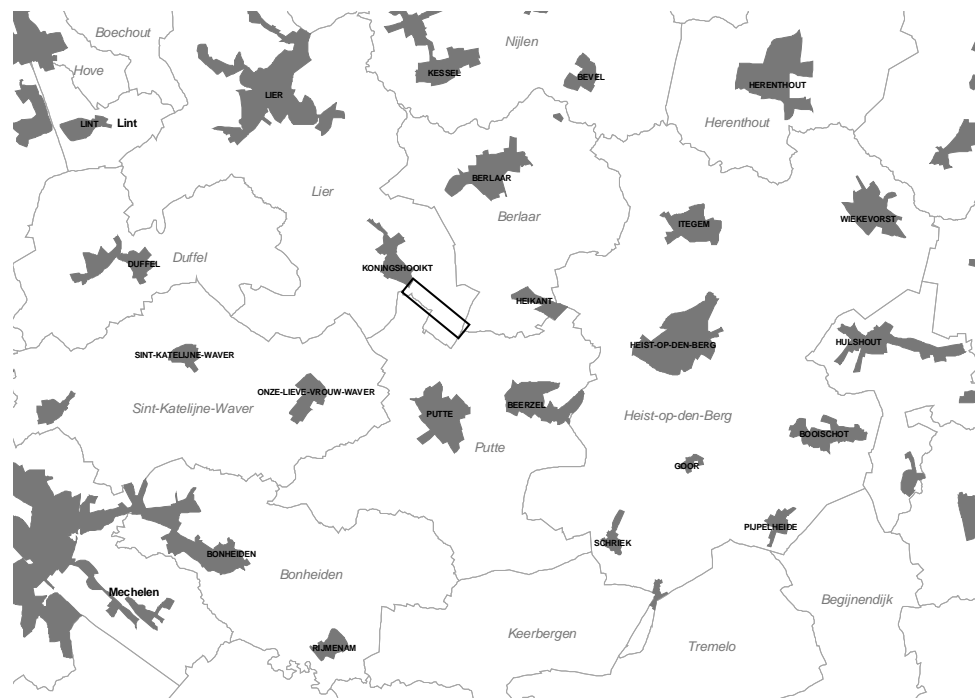
2 Algemene situering van het PRUP

2.1 Ligging

Het studiegebied van het PRUP situeert zich op het grondgebied van de gemeenten Lier en Putte binnen de provincie Antwerpen. Het PRUP is gelegen langsheen de Itterbeek welke een onbevaarbare waterloop categorie 2 is en uitmondt in de Grote Nete.

Het betreffende gebied omvat een open ruimte gebied tussen de kernen Koningshooikt, Putte, Beerzel, Heikant en Onze-Lieve-Vrouw-Waver. Het gebied kenmerkt zich door de grote vochtigheid en de aanwezigheid van verschillende kleine landschapselementen.

De bestaande toestand van het terrein waarop het PRUP zich situeert, is een landbouwgebied dat ten noordwesten grenst aan het woongebied van Koningshooikt. Het PRUP heeft een omvang van circa 17 ha (incl. plasberm).

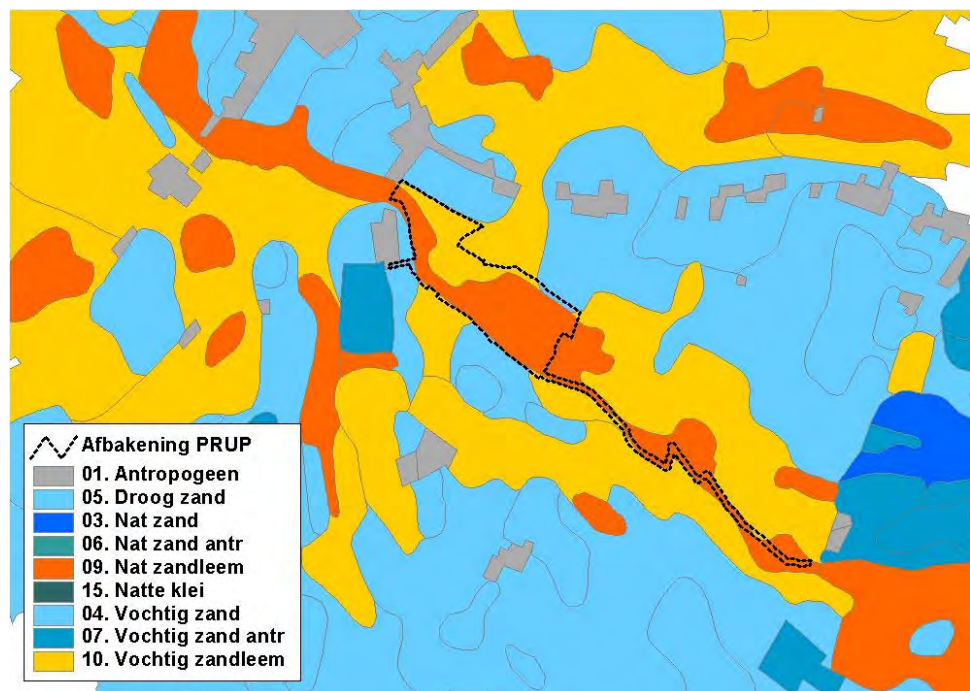
Figuur 1: Situering PRUP in een ruimere omgeving²

2.2 Ruimtelijke situering

Het PRUP wordt achtereenvolgens gesitueerd op de topografische kaart, de bodemkaart, de biologische waarderingskaart en de kadasterkaart.

Figuur 2: Situering van het PRUP op de topografische kaart³

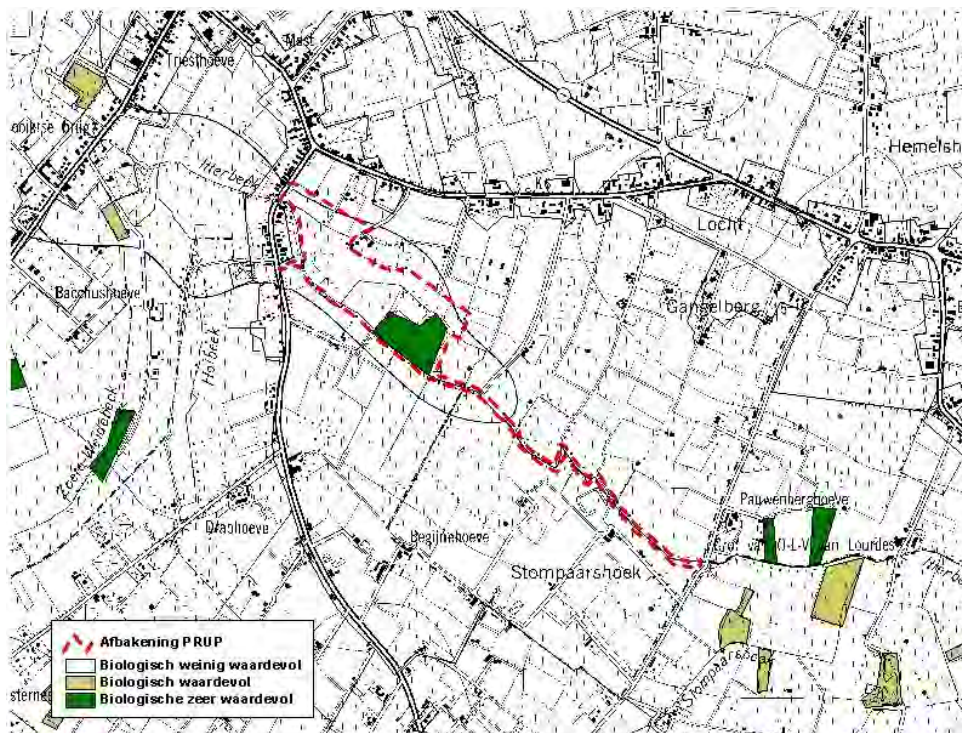

Figuur 3: Situering van het PRUP op de bodemkaart⁴

³ GIS-Vlaanderen, Topografische kaart

⁴ GIS-Vlaanderen, Bodemkaart

Figuur 4: Situering van het PRUP op de biologische waarderingkaart⁵

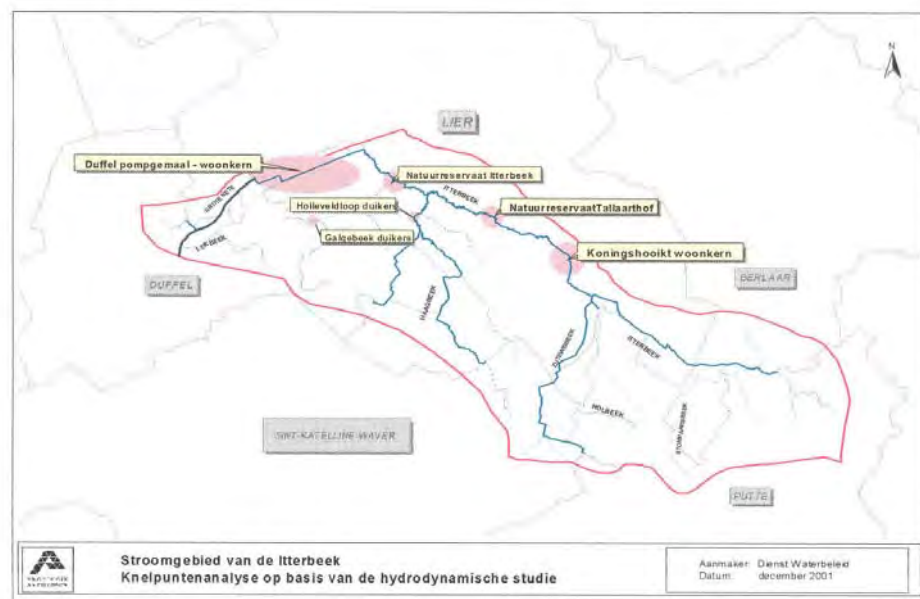
Figuur 5: Situering van het PRUP op de kadasterkaart⁶

⁵ GIS-Vlaanderen, Biologische waarderingkaart

⁶ GIS-Vlaanderen, KADSCAN

2.3 Hydrologische situering

Het studiegebied maakt deel uit van het stroomgebied van de Itterbeek. De totale oppervlakte van het stroomgebied bedraagt 3500 ha. De Itterbeek heeft reeds meerdere malen te maken gehad met hoge waterstanden en overstromingen. Dit mede door de getijdenwerking en de hoge waterstanden van de Grote Nete waardoor de waterafvoer van het stroomgebied tijdens extreme weersomstandigheden niet mogelijk is. Daarnaast zorgen ondoordachte ruimtelijke veranderingen binnen het stroomgebied voor steeds minder ruimte en veerkracht van de Itterbeek wat aanleiding geeft tot toenemende waterschade in de woonkernen van Duffel en Koningshooikt.

Figuur 6: Stroomgebied van de Itterbeek: Knelpuntenanalyse op basis van de hydrodynamische studie

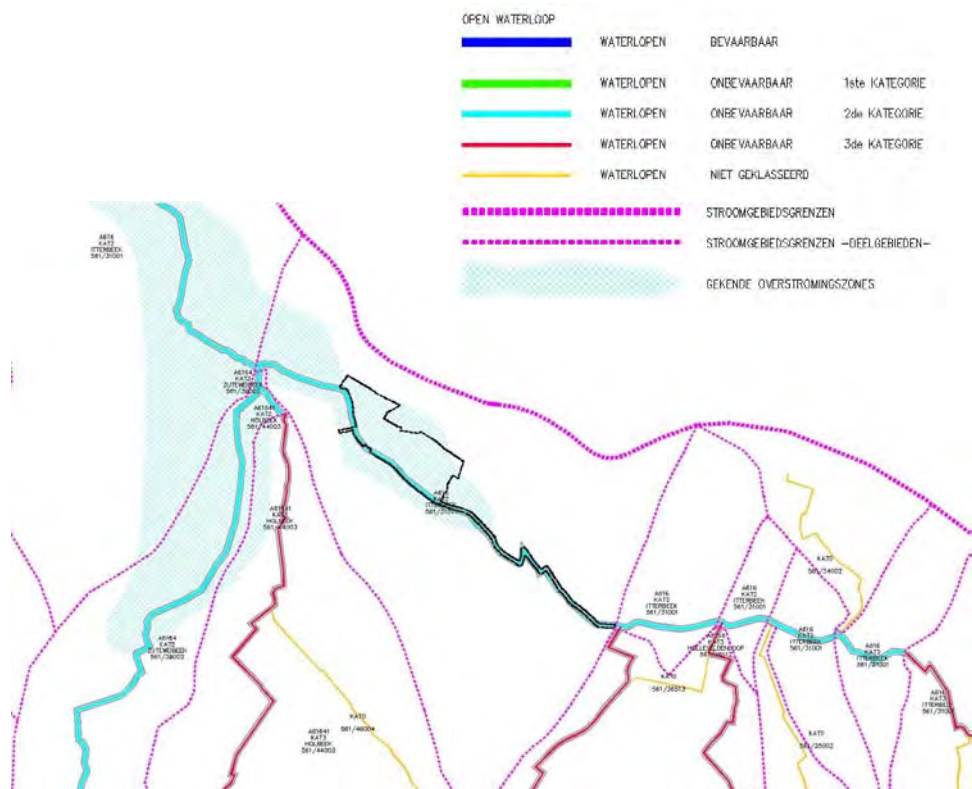
De condities van de zware overstromingen van september 1998 waren zeer extreem. Een volledige oplossing voor wateroverlast bij dergelijke extreme buien is niet realiseerbaar. Wel kunnen maatregelen uitgevoerd worden om aan de terugkerende overstromingsproblemen tegemoet te komen.

Prioritaire maatregelen		
Optimale veerkracht: waterberging	1.c Aanleg van een retentiezone	Uitvoering
Instrumenten: systeem gericht	5.b Nieuwe uitwateringsconstructie	Uitgevoerd
Instrumenten: ruimtelijk beleid	5.c Opmaak van een PRUP	Uitvoering
Instrumenten: verwerving	5.d Grondverwerving	Uitvoering
Instrumenten: systeem gericht	5.b Nieuwe pompen	Uitvoering

Aanvullende maatregelen		
Optimale veerkracht: conservering	1.a Herwaardering natuurlijke overstromingsgebieden	Advisering
Optimale veerkracht: inrichting	1.b Herprofilering stroomopwaarts	Uitvoering
Optimale veerkracht: inrichting	1.b Aanpassing duikers	Advisering
Optimale veerkracht: NTMB	1.d Natuurtechnische inrichting retentiezone	Uitvoering
Optimale veerkracht: conservering	1.e Herwaardering van het grachtenstelsel	Advisering
Instrumenten	5.f Beheersovereenkomsten	Uitvoering

Figuur 7: Stroomgebied van de Itterbeek: Duurzame maatregelen voor een geïntegreerd waterlopenbeheer

Uit het hydraulisch en hydrologisch model van de Itterbeek is gebleken dat één van de knelpunten de zone rond Koningshooikt is. Op onderstaande figuur wordt het overstromingsgebied aangeduid.

Figuur 8: Overstromingsgebied

Figuur 7

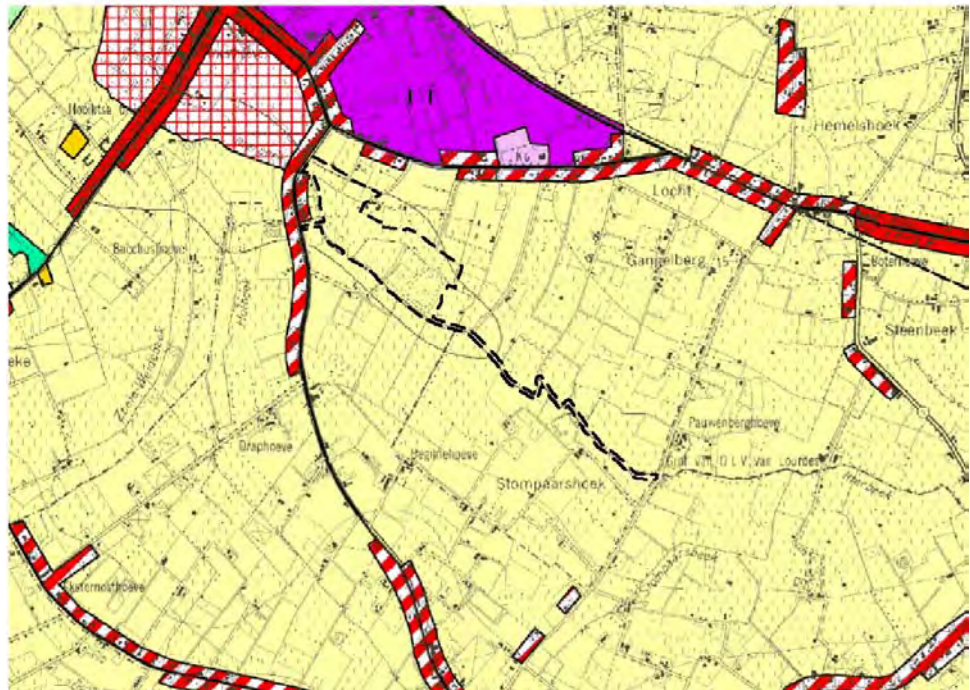
De grootste oorzaak van de overstromingen is de te kleine afvoercapaciteit van de waterloop, die slechts een debiet aankan van $2,5\text{m}^3/\text{s}$. Om de hoge waterstanden in het traject langs Koningshooikt te kunnen beheersen is de aanleg van een retentiebekken noodzakelijk. Het retentiebekken zal preferentieel geïnstalleerd worden stroomopwaarts van de Putsesteenweg. Dit gebied, een landbouwzone, is momenteel reeds onderhevig aan overstromingen. Het intensifiëren van deze overstromingszone zal het waterpeil stroomafwaarts tot circa 50 cm verlagen waardoor ook de riolering kan ontlast worden.

3 Situering van het PRUP binnen de planningscontext

In dit hoofdstuk wordt het PRUP getoetst aan de meest relevante aspecten uit de van toepassing zijnde juridische en beleidsdocumenten.

3.1 Juridische documenten

3.1.1 Gewestplan

Figuur 9: Uittreksel uit het gewestplan - Mechelen (bij KB van 5 augustus 1976)

De bodembestemmingen van het PRUP worden vastgelegd in het gewestplan Mechelen, dat bij KB van 5 augustus 1976 werd vastgelegd.

Het gewestplan werd bij Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 1999, 26 mei 2000, 30 maart 2001 en 21 juni 2001 gedeeltelijk gewijzigd.

Ten gevolge van de opmaak van het PRUP wordt circa 169.420 m² agrarisch gebied opgenomen en deels omgezet in zone voor waterberging en agrarische zone in functie van landschapsbehoud.

3.1.2 Andere regelgeving

Binnen de zoneringen van het PRUP worden geen gemeentelijke uitvoeringsplannen of plannen van aanleg gesitueerd. Binnen het studiegebied en de onmiddellijke omgeving zijn geen beschermde landschappen geselecteerd. Alsook komen geen beschermde gebieden zoals duinen-, ecoimpuls-, habitat-, of vogelrichtlijngebied in en rond het studiegebied voor.

Het grondverwervingsdossier wordt opgemaakt in het kader van de studie 'ontwerp wachtbekken' in opdracht van de provinciale dienst waterbeleid.

3.2 Beleidsdocumenten

3.2.1 Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen⁷

Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) opteert in het buitengebied voor een gericht ruimtelijk beleid ter ondersteuning van het integraal waterbeheer. Hiertoe formuleert het Vlaams Gewest gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteitsobjectieven, die vertaald worden in ruimtelijke uitvoeringsplannen en verordeningen op basis waarvan een aangepast vergunningenbeleid wordt gevoerd.⁸

3.2.2 Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan Antwerpen⁹

De algemene doelstellingen van de provincie kunnen als volgt geformuleerd worden:

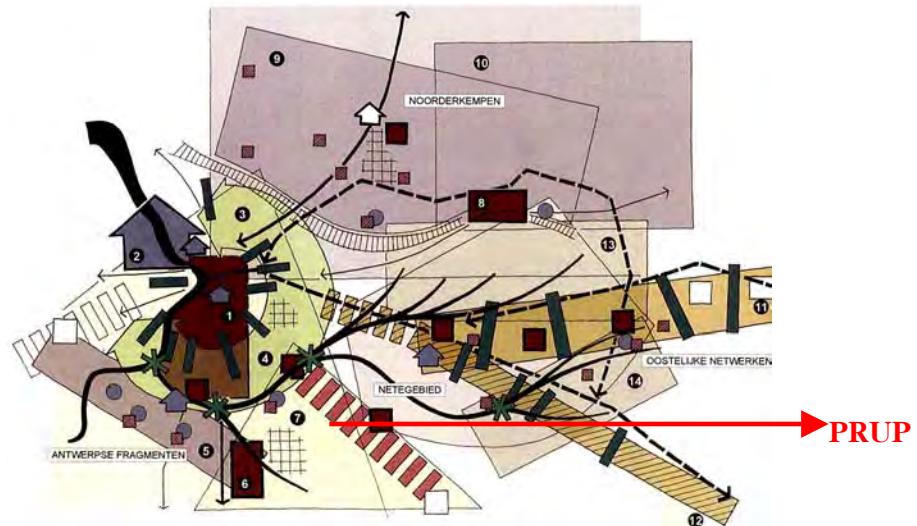
- opnieuw aansluiten bij de natuurlijke structuur;
- omgaan met fragmentatie en verstedelijking;
- handhaven van een sterke en geconcentreerde ruimtelijk-economische structuur en ondersteunen van gemeenten in het buitengebied;
- differentiëren van de bereikbaarheid;
- fundamenteel verhogen van stedelijke en open ruimte kwaliteiten door ontwerp en inrichting.

---

⁷ Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, integrale versie, 1997

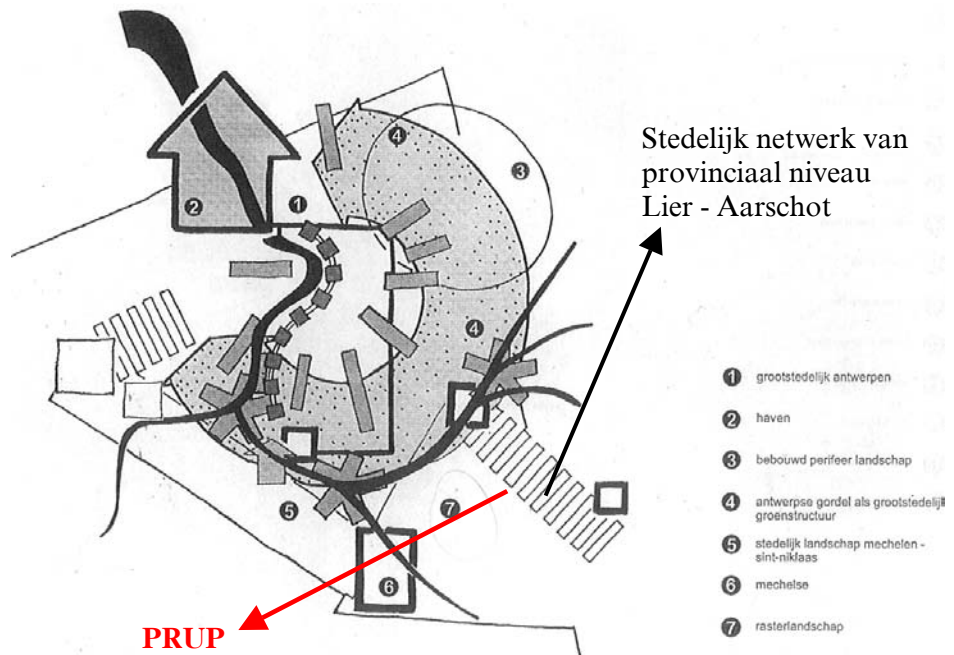
⁸ RSV, p. 428

⁹ Provincie Antwerpen, Ruimtelijk Structuurplan Provincie Antwerpen, 25 januari 2001

Figuur 10: Synthese gewenste ruimtelijke structuur

Het PRUP Itterbeek situeert zich binnen de deelruimte 'Antwerpse fragmenten' met als voornaamste beleidsoptie het omgaan met fragmentatie. Op volgende figuur worden de voornaamste ruimtelijke concepten van deze deelruimte weergegeven.

Figuur 11: RSPA deelruimte Antwerpse fragmenten

Binnen de deelruimte Antwerpse fragmenten behoort het PRUP tot de subdeelruimte 'Mechels rasterlandschap'. Voor de provincie omvat het gebied binnen deze driehoek in hoofdzaak open ruimte. De stedelijke functies worden geconcentreerd aan de randen, in onder andere het stedelijk netwerk van provinciaal niveau Lier-Aarschot.

De provincie ziet het Mechels rasterlandschap als een agrarisch gebied met een intense verweving van tuinbouw, open ruimte en bebouwing. Het grootste deel van het gebied wordt aanzien als een gemengd woon- en tuinbouwraster met grote, soms onderling verbonden, open kamers waarbinnen zich verschillende open ruimte functies situeren. Ter vrijwaring van dit binnengebied wordt een verdichting van het stedelijk netwerk van provinciaal niveau Lier-Aarschot vooropgesteld. Koningshooikt vormt naast een aantal andere infrastructuren één van de structuurbepalende elementen binnen deze ruimte.¹⁰

Het watersysteem maakt als onderdeel van het fysisch systeem deel uit van de ruimtelijk-natuurlijke structuur van de provincie Antwerpen. Bij de uitwerking van de gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur wordt het **integraal waterbeheer** dan ook opgenomen als één van de provinciale taakstellingen. Het ruimtelijk beleid kan de doelstellingen van het integraal waterbeheer onder andere ondersteunen via de provinciale verantwoordelijkheid voor het beheer van de onbevaarbare waterlopen tweede categorie, die ook ruimtelijk een bovenlokale betekenis hebben. Het ruimtelijk beleid langs de waterlopen is gericht op het behoud van de niet bebouwde elementen.

In ruimtelijke uitvoeringsplannen bakent de provincie overstromingsgebieden, wingebeden, spaarbekkens alsook wacht- en retentiebekkens van bovenlokaal belang af voor zover deze niet van Vlaams niveau zijn. Indien natuurlijke overstroming onverenigbaar is met andere functies kan worden geopteerd voor verbreding van de totale bedding zonder verdere uitdieping. Eventuele wachtbekkens worden gesitueerd binnen de waterlooptrajecten waar overstroming tot de normale dynamiek behoort. Deze wachtbekkens moeten zo worden aangelegd en ingericht dat zij aansluiten bij het omringend landschap en de natuurverbindingsfunctie niet hinderen. Bovengrondse spaarbekkens kunnen beperkte laagdynamische recreatiemogelijkheden bieden.¹¹

Ook de gebiedsgerichte aanduiding van natuurverbindingen behoort tot de provinciale taakstelling inzake de gewenste ruimtelijk-natuurlijke structuur. Het PRUP situeert zich tussen twee natuurverbindingen.¹²

- de natuurverbinding doorheen het natuurlijk gebied ten oosten van Sint-Katelijne-Waver in de richting van Koningshooikt (nr. 15);
- de verbinding tussen de samenvloeiing van beide Netes en de vallei van de Grote Nete ten noorden van Heist-op-den-Berg op basis van de Grote Nete (nr.45).

De natuurverbinding die tot stand komt via de natuurlijke inrichting van de retentiezone (en plasberm) kan beschouwd worden als een verbinding die de rasterstructuur van het Mechels rasterlandschap versterkt (zie verder).

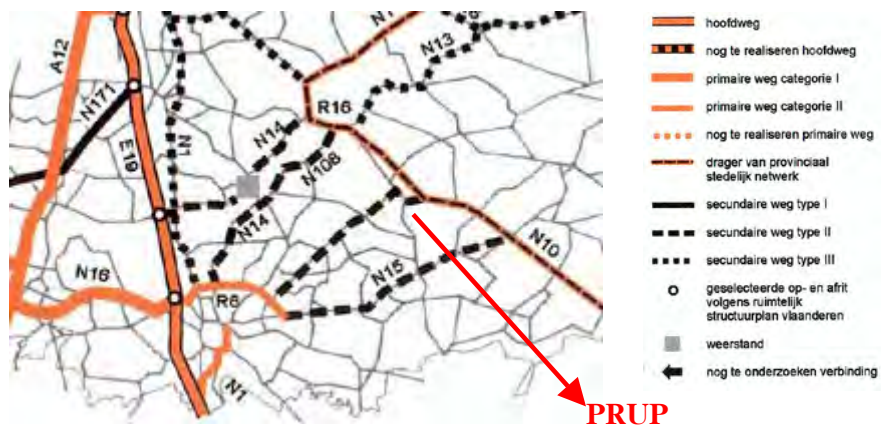
¹⁰ RSPA, p. 143-145

¹¹ RSPA, p.172-173

¹² RSPA, p. 167-171

In het kader van de gewenste nederzettingsstructuur wordt Koningshooikt geselecteerd als **woonkern** buiten het kleinstedelijk gebied Lier. De selectie van Koningshooikt als woonkern maakt uitbreiding van bebouwing in de richting van het studiegebied weinig waarschijnlijk.¹³

In het kader van de gewenste ruimtelijke verkeers- en vervoersstructuur heeft de provincie tot taak het selecteren van secundaire wegen. De Berlaarbaan-Mechelbaan is in het RSPA richtinggevend en niet bindend geselecteerd als **secundaire weg type II**. Het al dan niet secundair functioneren van de Berlaarbaan-Mechelbaan is onder andere afhankelijk van de omleiding rond Koningshooikt.¹⁴

Figuur 12: Uittreksel uit de selectie secundaire wegen

Het rasterlandschap in de omgeving van Sint-Katelijne-Waver vormt één van de geselecteerde **complexe nieuwe landschappen** vastgelegd in de provinciale taken van de gewenste landschappelijke structuur.

Voor complexe nieuwe landschappen kan een ruimtelijk concept worden opgemaakt, al dan niet in samenwerking met hogere overheden. Binnen dit complex kunnen de structuurbepalende elementen worden bepaald, ruimtelijke randvoorwaarden worden geschetst voor verdere ontwikkeling en kan eveneens worden aangegeven hoe de interne landschappelijke structuur kan worden versterkt. Het retentiebekken kan in het kader van het voorgaande opgevat worden als een nieuw structuurbepalend element in het rasterlandschap.¹⁵

¹³ RSPA, p. 175-195

¹⁴ RSPA, p. 228-230

¹⁵ RSPA, p. 245

Het PRUP kan gevat worden binnen of aan de rand van de zone voor het stedelijk netwerk Lier-Aarschot. Het RSPA duidt dit netwerk voornamelijk aan vanwege zijn rol ten opzichte van de omliggende ruimte. Doelstelling voor het netwerk is een selectieve verdichting in concentratiepunten met als doel een maximale bescherming van het Mechels rasterlandschap ten zuiden van het netwerk en het kwetsbare Netegebied ten noorden van het netwerk. Het is echter niet de bedoeling een lintvormig landschap te creëren: tussen de stedelijke gebieden worden openruimte corridors gerealiseerd. Begin 2002 startte de provincie met de opmaak van het strategisch gebiedsgericht plan voor het stedelijk netwerk Lier-Aarschot. Ook de streefbeeldstudie voor de drager van het provinciaal stedelijk netwerk (N14-R16-N10) wordt gestart.

Volgende **bindende bepalingen** zijn van toepassing op het PRUP Itterbeek:¹⁶

- nr. 63:
In de bindende bepaling nr. 63 wordt bepaald dat de provincie in overleg met het Vlaamse gewest bovenlokale wacht- en retentiebekkens alsook overstromingsgebieden afbakt in ruimtelijke uitvoeringsplannen, in zoverre deze niet van Vlaams niveau zijn.
- nr. 35:
De provincie werkt de visie op het stedelijk netwerk Lier – Aarschot uit als strategisch gebiedsgericht plan, in samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant en met de betrokken gemeentebesturen. Dit gebeurt gelijktijdig en in relatie tot de opmaak van de afbakeningsplannen van de kleinstedelijke gebieden Lier en Heist-op-den-Berg alsook van het streefbeeld N10.

3.2.3 Gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen

De gemeente Lier is reeds geruime tijd gestart met de opmaak van het ruimtelijk structuurplan, maar beschikt nog niet over een voorlopig vastgesteld ontwerp. Deze fase zal weldra worden aangevat. In het ontwerp van het GRS van Lier krijgt de vallei van de Itterbeek een verbindingsfunctie tussen de vallei van de Beneden Nete en het zuidwestelijk grensoverschrijdend bosrijk gebied.

De gemeente Putte is eveneens gestart met de opmaak van het ruimtelijk structuurplan en beschikt over een startnota. In deze startnota wordt de Itterbeek geselecteerd als drager van de natuurlijke structuur.

---

¹⁶ RSPA, resp. p. 263 en 261

4 Visievorming

Het studiegebied is gelegen op de rand van het stedelijk netwerk Lier-Aarschot, een zone die binnen de deelruimte Mechels rasterlandschap als selectieve verdichtingszone wordt beschouwd, ter vrijwaring van het zuidelijk gelegen rasterlandschap en het noordelijk gelegen Netegebied. De provincie startte een aantal acties prioritair op in dit gebied, met name het gebiedsgericht strategisch plan, het streefbeeld voor de bundel op N14-R16-N10 en het voorliggend ruimtelijke uitvoeringsplan voor de retentiezone.

Met de opmaak van het PRUP wil de provincie Antwerpen, naast de zorg voor integraal waterbeleid, tevens een aanzet geven voor de uitwerking van de deelruimte Mechels rasterlandschap.

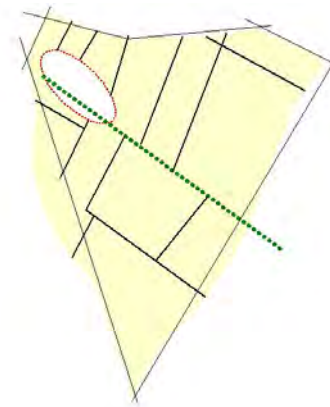
De provincie wil de retentiezone verankeren binnen 1 maas van het raster. De aanplanting van bomenrijen kan een aanzet betekenen voor de structurering van het akkerlandschap, waar de structuur vandaag langzaam dreigt te vervagen.

De aanleg van de retentiezone wil ook de overgang van het verdichtingsgebied tussen Lier en Aarschot naar het open landschap benadrukken. Met het plan worden toekomstige potenties gecreëerd voor de verdere structurering van het stedelijk netwerk Lier-Aarschot. Zo biedt de vernatuurlijking van de Itterbeek en de groenaanleg binnen de maas een eerste aanzet naar een mogelijk toekomstige 'groene corridor' doorheen het netwerk.

Of bovenstaande ideeën ook mogelijkheden bieden binnen de gehele deelruimte van het Mechels rasterlandschap zal allicht verder moeten onderzocht worden in het strategische gebiedsgericht plan.

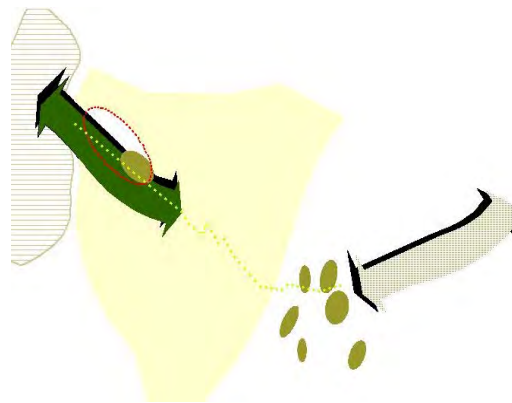
4.1 Concepten

- het versterken van de rastervormige invulling van de ruimte

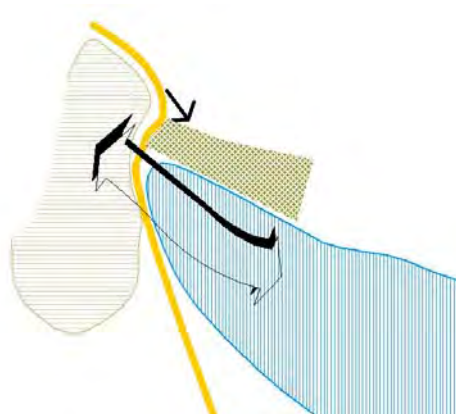
De belangrijke lijnelementen in het landschap zoals bomenrijen, percelering en de loop van de Itterbeek worden verankerd in een raster, welke de natuurwaarde van het gebied verhoogt. Binnen dit raster dienen de natuurwaarden optimaal behouden en ontwikkeld worden.

- aanzet tot groene corridor

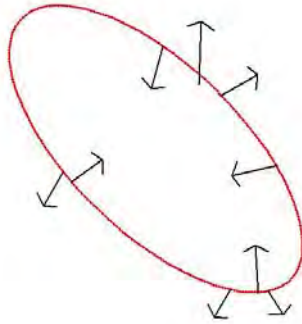
De loop van de Itterbeek in combinatie met de natuurelementen die zich langsheen de beek situeren dienen behouden en versterkt te worden. De bescherming van het bestaande bos en de verdere inrichting van de plasberm bieden, samen met de bovenlokale natuurverbindingen, een aanzet tot een groene corridor binnen het stedelijk netwerk.

- de onderdoorgang van de Itterbeek als baken in het landschap

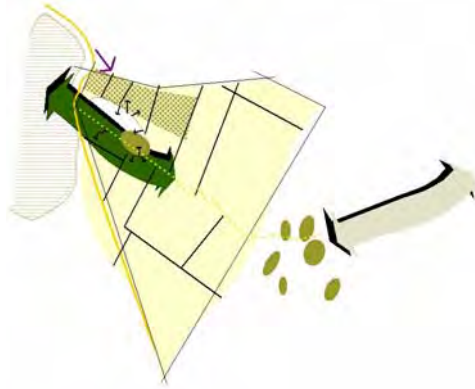
Het struweel ter hoogte van de onderdoorgang van de Itterbeek aan de Lierbaan fungeert als baken in het landschap. De instandhouding van dit baken vanop de weg wordt gegarandeerd door het behouden en versterken van de openheid van de aanliggende landbouwpercelen. Bij een eventuele herinrichting van de Putsesteenweg moet als randgegeven dit baken verder uitgewerkt worden.

- de rondweg met zichtpunten als schakel in het landschap

De inrichting van een rondweg omheen het retentiebekken verhoogt de belevingswaarde. Vanop de rondweg worden immers zichtassen gecreëerd naar het omliggende landschap.

- synthese van de basisconcepten

Samenvattend kan men stellen dat wordt gestreefd naar behoud en herstel van het landschap met simultane aandacht voor ecologisch waardevolle elementen waarbij rekening wordt gehouden met medegebruik inzake passieve recreatie.

4.2 Planconcept

4.2.1 Ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers¹⁷

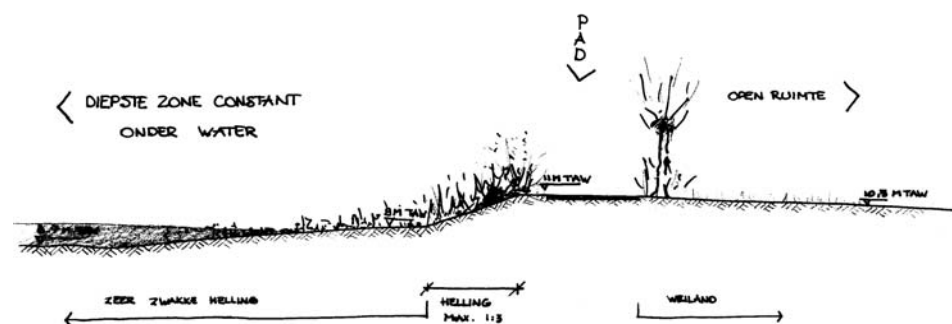
Voor het ontwikkelen van natuurvriendelijke oevers dient naast de waterkerende functie, nadrukkelijk rekening te worden gehouden met natuur en landschap. Hierbij zullen de inrichtings- en onderhoudsmaatregelen zoveel mogelijk levensvoorwaarden voor fauna en flora dienen te scheppen, te herstellen, te ontwikkelen of te handhaven.

Zo worden de oevers van de gehele retentiezone uitgevoerd als flauwe oevers met een taludhelling van maximum 1:3. Hierbij wordt ruimte gemaakt voor de ontwikkeling van de natuur met de bedoeling de groei van planten op vochtige tot natte oevers te bevorderen. Voor veel dieren biedt deze oever een duidelijke meerwaarde.

In het betreffende geval zal de flauwe oever worden aangelegd, die zal ontwikkelen tot een stabiele oever met vegetatie als stabiliteitsfactor.

De retentiezone bevat naast een flauwe oever eveneens een diepere zonerings welke constant onder water zal staan, een soort poel. Dit brengt een nog grotere gradiëntwerking met zich mee.

Stroomopwaarts wordt langsheen de Itterbeek een natuurlijke oever voorzien welke bestaat uit een zwakke oever met daarachter een plas- of drasberm, welke al dan niet in verbinding staat met de beek, afhankelijk van de waterstand.

Figuur 13: Schets oeverprofiel van de retentiezone/pad/weiland

¹⁷ CUR-publicatie 200, Natuurvriendelijke oevers, aanpak en toepassingen 1999, Stichting CUR, Gouda

Van Der welle, J., Decler K., 2001. Bufferzones: natuurlijke oeverzones en bufferstroken voor herstel van onbevaarbare waterlopen in Vlaanderen. Rapport Instituut voor Natuurbehoud 2001.07, Brussel

Een plas- of drasberm is een flauw oplopend of horizontaal profiel in ondiep water, langs één of beide zijden van de waterloop. In een plasberm heeft een natte strook een breedte van 1,5 tot 0,5m, een drasberm is ondieper en schommelt zelfs rond de waterlijn. In deze natte of vochtige strook kunnen moerasplanten tot ontwikkeling komen.

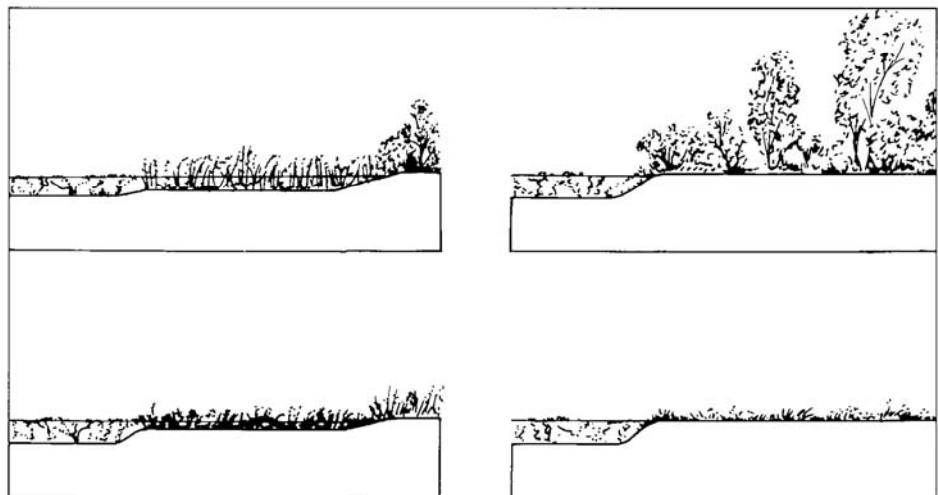
De functie van de plasberm bestaat uit waterberging in aanvulling op het retentiebekken. Door de inrichting van een plasberm wordt er meer ruimte gegeven aan de beek voor natuurlijke processen zoals erosie, sedimentatie en spontane vegetatieontwikkeling met het oog op een grotere komberging en natuurlijke waterzuivering. De breedte van de plasberm zal hier schommelen rond de 3m, rekening houdend met het gewenste onderhoud, welke op een natuurvriendelijke manier dient te gebeuren. Bodemverdichting is in deze zone niet gewenst. Het beheer kan bestaan uit extensieve begrazing of maaien en afvoeren.

Figuur 14: Geesterstroomkanaal links in 1988 net na de aanleg van de plasberm en in 1989 rechts

De bedoeling is dat deze plasberm begroeid raakt en ruimte biedt aan aquatische vegetatie, alsook voedsel en dekking biedt aan vissen en visbroed, ongewervelde, amfibieën, reptielen en zoogdieren.

Figuur 15: Schets principe plas- en drasbermen

De aanleg van dras- en plasbermen zijn een ecologisch verantwoorde vorm van ‘overdimensionering’, welke in tegenstelling tot de klassieke civieltechnische overdimensionering die vooral in de jaren ’50 tot ’70 vele waterlopen in een betonnen sleuf heeft gestopt.

Hiertoe dient een zone van minimum 18m te worden gezoneerd. Deze zone omvat de circa 3m brede Itterbeek, 5m erfdienstbaarheid langs beide zijden alsook 2 x 2,5m voor plasbermen langs beide zijden van de beek. De potenties ter ontwikkeling van de plasbermen nemen toe naarmate de breedte toeneemt. Het afbakenen van dergelijke zonering kadert binnen de visie van het RSPA dat stelt dat het ruimtelijke beleid langs de waterlopen is gericht op het behoud van de niet-bebouwde elementen, om dit principe te realiseren kan een niet te bebouwen zone afgebakend worden.

Zo kan met de betreffende diensten een geschikt onderhoud overeengekomen worden zodat de plasbermen een maximale breedte verkrijgen.

4.2.2 Potenties bieden naar zacht recreatief medegebruik

Als potenties voor recreatief medegebruik kan men volgende elementen aanhalen (cfr. basisconcept 'de rondweg met zichtpunten als schakel in het landschap'):

- de retentiezone met zijn variatie aan gradiëntzones,
- de omgevende open ruimte, het landschap,
- het pad dat onderhoud van het bekken moet mogelijk maken wordt ingericht naar recreatief medegebruik toe en wordt aangelegd op een natuurlijk verantwoorde manier,
- in de omgeving van het pad wordt een mogelijkheid gecreëerd voor de inplanting van een vogelkijkhut.

De bedieningsweg vormt naast een onderhoudsweg een recreatieve route welke voorgaande elementen omvat. De bedieningsweg biedt een uitzicht over de retentiezone en creëert verschillende zichtassen naar het landschap.

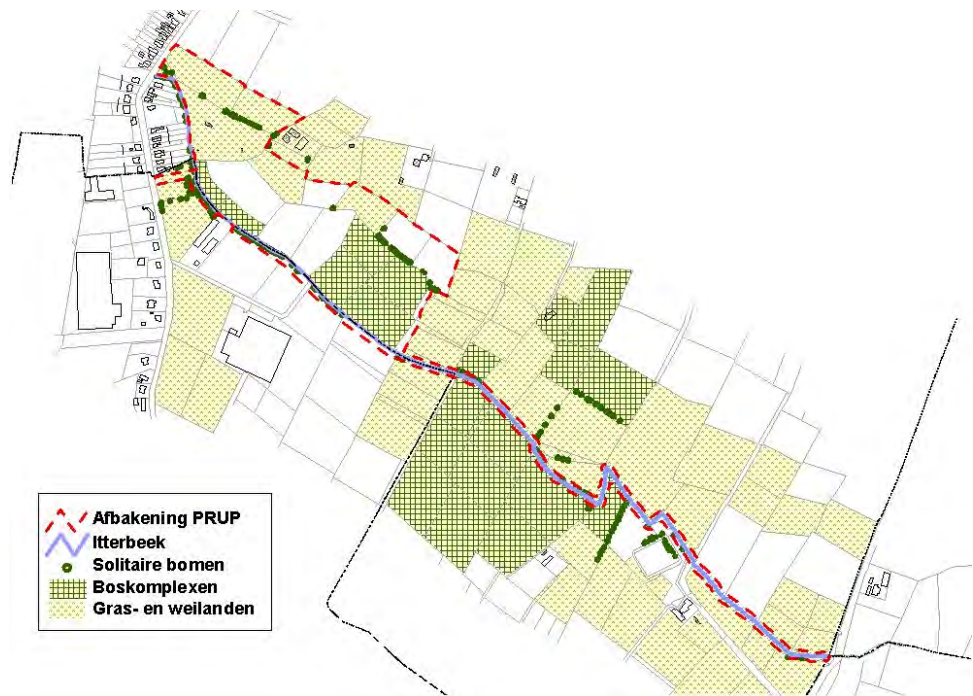

Figuur 16: Situering zichtassen

4.2.3 Inplanting uitgaande van bestaande natuurelementen

De inplanting van de retentiezone houdt rekening met de bestaande natuurwaarden. Zo wordt onder meer geopteerd om het relictbos in zijn huidige toestand te bewaren en vooral te beschermen. Door deze zonering op te nemen in het PRUP wordt de bescherming naar de toekomst toe vrijwel verzekerd. Dit bos wordt bestempeld als Oerbos en bevat dus een uitzonderlijke waarde, het is vooral opgebouwd uit olm.

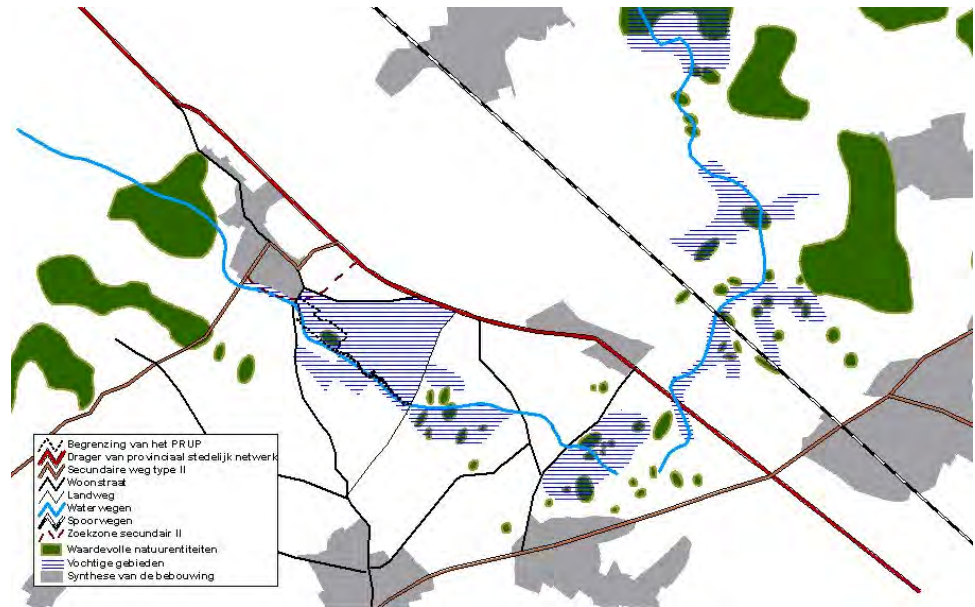
Vervolgens wordt rekening gehouden met de bestaande lijnvormige natuurelementen, welke zich in de onmiddellijke omgeving van de retentiezone situeren. De kaprijpe minder waardevolle beplanting van populier wordt vervangen door waterbestendige, streekeigen waardevolle beplanting.

Figuur 17: Inplanting bestaande natuurelementen

In het kader van het basisconcept ‘het versterken van de rastervormige invulling van de ruimte’ wordt geopteerd om het structurerende lijnelement van de Itterbeek te versterken door langsheen de loop bijvoorbeeld knotbomen aan te planten ter versterking van dit raster.

De waardevolle natuurgebieden waartussen het PRUP zich bevindt kunnen versterkt worden door de tussenliggende natuurelementen langsheen de Itterbeek te vrijwaren en te versterken en op te nemen in de ‘groene corridor’, die geënt is op de Itterbeek. Deze visie kadert in het basisconcept ‘aanzet tot groene corridor’.

Figuur 18: Inplanting natuurlijke elementen

5 Begrenzing en bestemmingen van het PRUP

5.1 Begrenzing van het PRUP

Het PRUP omvat in eerste instantie de ruimte nodig voor de aanleg van het retentiebekken. Gezien de meerwaarde die het PRUP kan leveren inzake landschappelijke aanleg wordt het gebied uitgebreid.

Ten noorden en ten oosten wordt het PRUP hoofdzakelijk begrensd door wei- en graslanden en in beperktere mate door akkerland, die het open karakter van het landschap garanderen. Het belang van deze openheid is de reden voor het opnemen van een aantal van deze extensieve percelen aan de noordelijke zijde van het retentiebekken. De openheid van deze terreinen creëert een belangrijke zichtrelatie vanop de Putsesteenweg (cfr. basisconcept 'de onderdoorgang van de Itterbeek als baken in het landschap).

Het gebied ten zuiden van het retentiebekken bestaat overwegend uit akkerlanden met enkele land- en tuinbouwvestigingen. Ter vrijwaring van de kippenkwekerij wordt de grens ter hoogte van dit bedrijf aangepast.

De zuidelijke grens wordt in hoofdzaak bepaald door de loop van de Itterbeek.

Ten westen van het studiegebied situeert zich open en halfopen bebouwing met functie wonen, die het zicht naar het retentiebekken vanop de Lierbaan belemmeren.

5.2 Bestemmingen van het PRUP

In het PRUP kunnen volgende zones onderscheiden worden:

- Zone A1: Zone voor waterberging
- Zone A2: Zone voor waterberging met behoud van de bestaande bosstructuur.
- Zone A3: Zone voor waterberging in functie van landschappelijke aanleg.
- Zone A4: Zone voor waterberging met herstel van de beekvallei.
- Zone B: Agrarische zone in functie van landschapsbehoud.

De zones A.1, A.2 en A.3 maken het onderwerp uit van een onteigeningsplan. Het voorstel voor de opmaak van een onteigeningsplan voor zone A.4 wordt voorgelegd aan de bestendige deputatie.

Ruimtebalans

BESTEMMING GEWESTPLAN		BESTEMMING PRUP	
Agrarisch gebied	168.586m ²	Zone voor waterberging	137.666m ²
		Agrarische zone in functie van landschapsbehoud	30.920m ²

6 Procesverloop

Onderstaand overzicht geeft het procesverloop weer:

- Aanleiding: wateroverlast in 1998 en de hydrologische studie van het Netebekken die in dit verband is uitgevoerd.
- 20/10/2000: de bestendige deputatie keurt de technische aanleg van een overstromingszone goed.
- 10 juli 2001: de Vlaamse Regering keurt het RSPA goed.
- Augustus 2001: beslissing van de gemachtigd ambtenaar i.v.m. de noodzaak voor de opmaak van het PRUP (geen toepassing van art. 20 van het KB van 28 december 1972: afwijking van het gewestplan voor bouwwerken van openbare diensten en gemeenschapsvoorzieningen).
- 30/8/2001: beslissing van de bestendige deputatie m.b.t. de opmaak van het PRUP.
- Oktober 2001: goedkeuring van het jaarprogramma ruimtelijke ordening door de provincieraad waarin de opmaak van het PRUP retentiezone Itterbeek is opgenomen.
- 22/10/2001: beslissing van de bestendige deputatie m.b.t. het toevertrouwen van het dagelijks beheer van de retentiezone Itterbeek aan de lokale afdeling van Natuurpunt vzw 'De Wielewaal'.
- Gedurende de opmaak van het PRUP is steeds nauw samengewerkt met enerzijds de betrokken provinciale diensten ruimtelijke planning, waterbeleid en patrimonium en anderzijds met de betrokken gemeenten Lier en Putte.
- 05/03/2002: plenaire vergadering.

Bijlage 1   **Verslag van de plenaire
vergadering dd. 05 maart
2002**

Pagina 1

Pagina 2

pagina 3

Pagina 4

pagina 5

Bijlage 2   Schriftelijke adviezen op het voorontwerp

- Schriftelijk advies van ROHM Antwerpen dd. 05 maart 2002
- Schriftelijk advies van AMINAL afdeling natuur Antwerpen dd. 5 maart 2002

Pagina 1

Pagina 2

Pagina 3

Pagina 4

Pagina 5

Bijlage 3   Motivering aangaande de geformuleerde opmerkingen

Schriftelijk advies van ROHM Antwerpen dd. 05 maart 2002

1. Advieselementen ingevolge artikel 44

Geen opmerkingen

2. Inhoudelijke vormvereisten inzake het RUP

1° tot en met 3°: geen opmerkingen

4° de relaties met het ruimtelijk structuurplan waarvan het een uitvoering is

- Alinea 1: geen opmerkingen
- Alinea 2: *Er dient in voldoende mate aangetoond dat het ruimtelijk gezien daadwerkelijk een aangelegenheid van bovenlokaal niveau betreft.*

Deze opmerking wordt opgenomen in de memorie van toelichting in paragraaf 1.3 en verder toegelicht bij de hydrologische situering in paragraaf 2.3.

- Alinea 3: *Er dient duidelijker worden aangegeven op welke manier dit PRUP zal bijdragen aan de versterking van de natuurlijke structuur.*

De mogelijkheden inzake de versterking van de natuurlijke structuur worden nader toegelicht in de paragrafen 4.1 en 4.2 bij de vertaling van de basisconcepten in een aantal voorstellen tot inrichting van het plangebied.

- Alinea 4: *Het feit dat het retentiebekken ergens tussen twee natuurverbindingsgebieden gelegen is, en er dus geenszins deel van uitmaakt, verklaart niet in welke zin dit PRUP een uitvoering is van het RSPA. Bovendien staat in de memorie van toelichting vermeldt dat het een natuurverbinding betreft van lokaal niveau.*

Het PRUP is in de eerste plaats een uitvoering van bindende bepalingen nr. 63 en 35. Dat er door middel van dit PRUP een natuurverbinding wordt gecreëerd tussen twee geselecteerde natuurverbindingsgebieden is geen uitgangspunt op zich. De relatie met het RSPA is eerder terug te vinden op het vlak van de versterking van het Mechels rasterlandschap. Het feit dat er bovendien een natuurverbinding ontstaat, levert zowel een ruimtelijke als een natuurlijke meerwaarde op voor het studiegebied en

haar omgeving.

De opmerking op het feit dat het een lokale verbinding betreft, wordt weerhouden. In de memorie van toelichting wordt geen schaalniveau meer vermeld bij de natuurverbinding. Door middel van dit ruimtelijk uitvoeringsplan wordt er op provinciaal niveau een aanzet gegeven om op lokaal niveau een verdere uitwerking van de natuurverbinding tot stand te brengen.

- 5°: geen opmerkingen

3. Overige opmerkingen / suggesties

3.1 Memorie van toelichting

- Relatie RSPA: zie hoger
- De planningscontext wordt vervolledigd door expliciet te vermelden dat er geen beschermde landschappen zijn binnen het studiegebied of de onmiddellijke omgeving.
- De opmerking omtrent het lokale niveau van de natuurverbinding wordt weerhouden.

3.2 Plandocumenten en stedenbouwkundige voorschriften

- Plandocumenten: opmerkingen worden weerhouden
- Stedenbouwkundige voorschriften:
  - Algemeen:

Om onduidelijkheden te vermijden, zal er geen gebruik meer gemaakt worden van subzones.

Het is de provincie die als eindverantwoordelijke optreedt voor de opmaak en de implementatie van het beheersplan.
  - Specifieke opmerkingen per zonering:

De inrichting van de zone voor waterberging wordt vastgelegd in het in opmaak zijnde ontwerp van het retentiebekken.

Het is de bedoeling dat het beheersplan wordt opgemaakt voor de gehele zone voor waterberging.

De kleurlegende wordt conform de overige zoneringen aangepast op het plan.

Het voorstel om de ‘zone voor waterberging met herstel van de beekvallei’ te benoemen als agrarisch gebied wordt niet weerhouden. Dit om volgens de principes van natuurtechnische milieubouw

mogelijkheden te voorzien voor het realiseren van de nodige bergingscapaciteit.

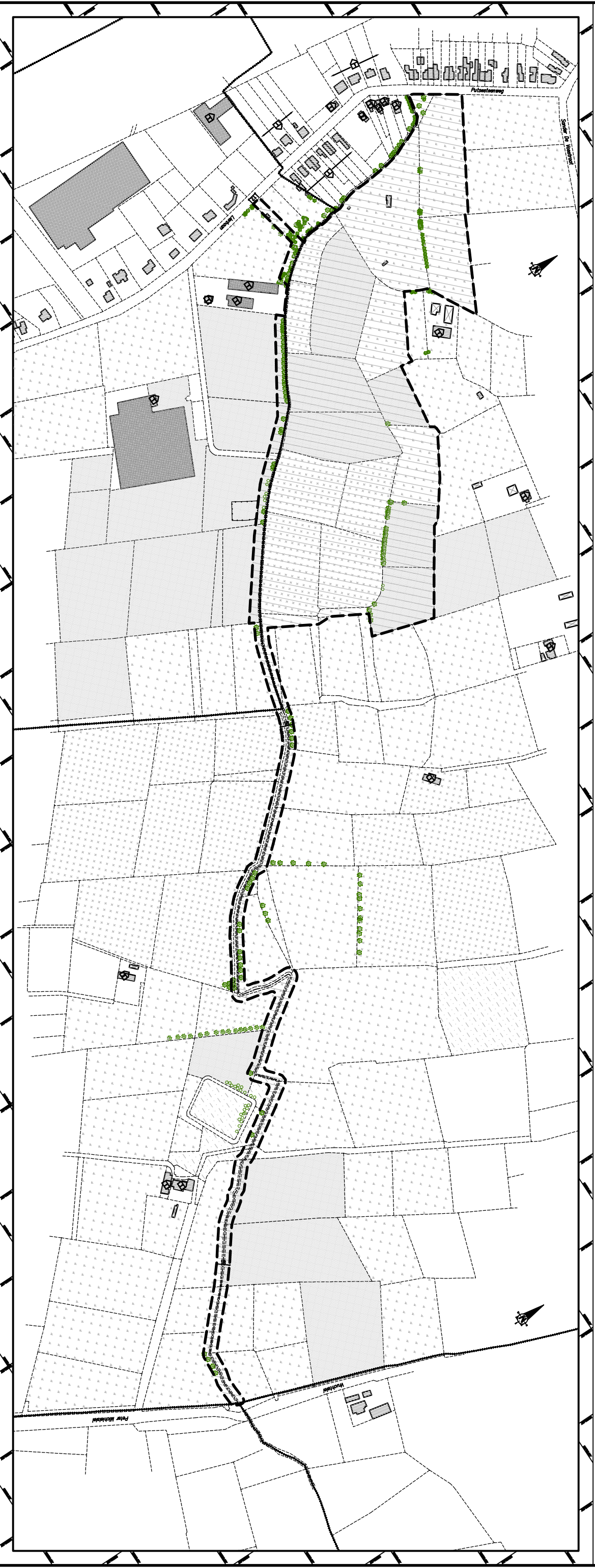
**Schriftelijk advies van AMINAL afdeling natuur Antwerpen
dd. 5 maart 2002**

Het voorstel om over te gaan tot de volledige onteigening van de zone voor waterberging wordt voorgelegd aan de bestendige deputatie.

BESTAANDE TOESTAND
SCHAAL: 1 / 5 000

- LEGENDA**
- ..... GEMEENTERANDERING
  - GRAS PAND
  - PERCELSREKENS
  - == WATERLOOP
  - ENGELSMIJNING
  - LOOS, GRAAF OF TUNHUIS
  - PAND MET AGRARISCHE ACTIVITEITEN
  - PAND MET INDUSTRIËLE OF AMBACHTELIJKE ACTIVITEITEN
  - BOS
  - WET- EN GRASLAND
  - AKKERLAND
  - BRAUWERIJEN TERREIN
  - BOOM
  - DAKLOOP MET AANWINDING VAN TILBOUWINGEN
  - PLAATDAK
  - ZAKELIJK

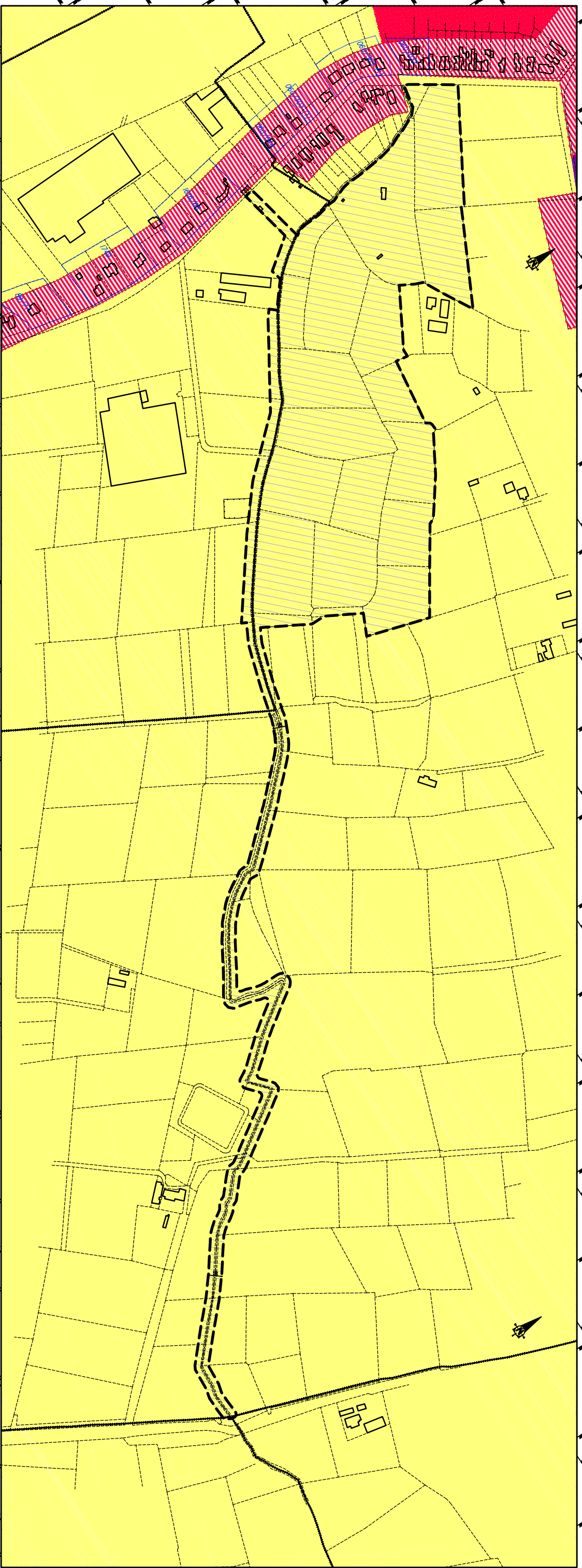
LEGEND

- ..... GEMEENTEGRENS
- GRENSPRIJP
- GREN VERKAVING MET NUMMER
- PERCEELSGRENS
- WATERLOOP

BESTEMMINGEN GEWESTPLAN

- AGRIËRSCH GEED
- WOONUITBREIDINGSGEED
- WOONGEED MET LANDELIJK KARAKTER
- WILDELIJSTIGE INDUSTRIE

JURIDISCHE TOESTAND
SCHAAL: 1 / 5 000

PROVINCIE ANTWERPEN

Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan

Retentiezone Itterbeek te Lier - Putte

Begeleidende nota:

- opgave van het voorschrift dat strijdig is met het ruimtelijk uitvoeringsplan en dat opgeheven wordt
- ruimtebalans

12_117\RAP\ra_nota.doc

Provincie Antwerpen
Dienst Ruimtelijke Planning en Mobiliteit
Koningin Elisabethlei 22
B-2018 Antwerpen

Belgroma nv
Mechelen, oktober 2002

1 opgave van het voorschrift dat strijdig is met het ruimtelijk uitvoeringsplan en dat opgeheven wordt

Deze nota wordt toegevoegd aan het bestemmingsplan van het Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan (PRUP) voor een retentiezone langs de Ifterbeek te Lier en Putte. De nota geeft aan welke bestemming door de opmaak van het PRUP wordt opgeheven. De nieuwe bestemmingen voor het gebied worden beschreven in de nota met de stedenbouwkundige voorschriften.

Het gebied wordt volgens het gewestplan Mechelen (bij Koninklijk Besluit van 5 augustus 1976) bestemd als agrarisch gebied conform artikel 11 van het Koninklijk Besluit van 28 december 1972 (Belgisch Staatsblad van 10 februari 1973) betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 13 december 1978 (Belgisch Staatsblad van 13 januari 1979) en de decreten van 23 juni 1993 (Belgisch Staatsblad van 12 en 14 augustus 1993) en 13 juli 1994 (Belgisch Staatsblad van 17 september 1994).

4.1 De **agrarische gebieden** zijn bestemd voor de landbouw in de ruime zin. Behoudens bijzondere bepalingen mogen de agrarische gebieden enkel bevatten de voor het bedrijf noodzakelijke gebouwen, de woning van de exploitanten, benevens verblijfsgelegenheid voor zover deze een integrerend deel van een leefbaar bedrijf uitmaakt, en eveneens para-agrarische bedrijven. Gebouwen bestemd voor niet aan de grond gebonden agrarische bedrijven met industrieel karakter of voor intensieve veeteelt, mogen slechts opgericht worden op ten minste 300 m van een woongebied of op ten minste 100 m van een woonuitbreidingsgebied, tenzij het een woongebied met landelijk karakter betreft. De afstand van 300 m en 100 m geldt evenwel niet in geval van uitbreiding van bestaande bedrijven. De overschakeling naar bosgebied is toegestaan overeenkomstig de bepalingen van artikel 35 van het Veldwetboek, betreffende de afbakening van landbouw- en bosgebieden.

Artikel 11 - 4.1 is binnen het plangebied niet meer van toepassing en wordt bijgevolg door dit Provinciaal Ruimtelijk Uitvoeringsplan opgeheven.

2 Ruimtebalans

BESTEMMING GEWESTPLAN		BESTEMMING PRUP	
Agrarisch gebied	168.586m ²	Zone voor waterberging	137.666m ²
		Agrarische zone in functie van landschapsbehoud	30.920m ²

Provinciebestuur ANTWERPEN
 Lier: PRUP
 Raatverdelingen op de Hinderkaak

België
 Provinciebestuur van Antwerpen
 Provinciebestuur van Antwerpen
 Provinciebestuur van Antwerpen
 Provinciebestuur van Antwerpen
 Provinciebestuur van Antwerpen

13017
 4/5 7
 1/8

ONTDEKKINGSPLAN
 SIB LER

№	omschrijving	opp. (m²)	opp. (a)	opp. (b)	opp. (c)	opp. (d)	opp. (e)	opp. (f)	opp. (g)	opp. (h)	opp. (i)	opp. (j)	opp. (k)	opp. (l)	opp. (m)	opp. (n)	opp. (o)	opp. (p)	opp. (q)	opp. (r)	opp. (s)	opp. (t)	opp. (u)	opp. (v)	opp. (w)	opp. (x)	opp. (y)	opp. (z)	
1																													

